

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ аб Пленуме Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза

12 лістапада 1958 года адбыўся Пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Пленум ЦК абмеркаваў пытанні:

1. Праект Тэзісаў даклада таварыша М. С. Хрушчова на XXI с'ездзе КПСС «Кантрольныя лічбы развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959—1965 гады».

2. Аб умацаванні сувязі школы з жыццём і аб далейшым развіцці сістэмы народнай адукацыі ў краіне.

Пленум ЦК прыняў адпаведныя пастановы, якія публікуюцца.

У сувязі з выбраннем члена Прэзідыума ЦК КПСС і сакратара ЦК КПСС тав. Бяляева М. І. першым сакратаром ЦК КП Казахстана, Пленум ЦК вызваліў тав. Бяляева М. І. ад абавязкаў сакратара ЦК КПСС.

ПАСТАНОВА ПЛЕНУМА ЦК КПСС, прынятая 12 лістапада 1958 года

ПРАЕКТ ТЭЗІСАЎ ДАКЛАДА
ТАВАРЫША М. С. ХРУШЧОВА НА XXI З'ЕЗДЗЕ КПСС
«КАНТРОЛЬНЫЯ ЛІЧБЫ РАЗВІЦЦЯ НАРОДНАЙ
ГАСПАДАРКІ СССР НА 1959—1965 ГАДЫ»

1. Адобрывць праект Тэзісаў даклада таварыша М. С. Хрушчова на XXI з'ездзе КПСС «Кантрольныя лічбы развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959—1965 гады».

2. Апублікаваць Тэзісы даклада таварыша М. С. Хрушчова ў друку і прывесці ў краіне шырокае перадаз'ездскае абмеркаванне гэтых Тэзісаў.

ПАСТАНОВА ПЛЕНУМА ЦК КПСС, прынятая 12 лістапада 1958 года

ПРАЕКТ ТЭЗІСАЎ ПА ПЫТАННЮ АБ УМАЦАВАННІ
СУВЯЗІ ШКОЛЫ З ЖЫЦЦЁМ І АБ ДАЛЕЙШЫМ
РАЗВІЦЦІ СІСТЭМЫ НАРОДНАЙ АДУКАЦЫІ У КРАІНЕ

1. Адобрывць праект Тэзісаў ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб умацаванні сувязі школы з жыццём і аб далейшым развіцці сістэмы народнай адукацыі ў краіне».

2. Апублікаваць праект Тэзісаў у друку для ўсенароднага абмеркавання.

3. Вынесці пытанне аб умацаванні сувязі школы з жыццём і аб далейшым развіцці сістэмы народнай адукацыі ў краіне на абмеркаванні Вярхоўнага Савета СССР.

Багаце жанраў

(Да вынікаў 15-й абласной выстаўкі выяўленчага і прыкладнага мастацтва)

У Віцебску закончыла работу 15-я абласная юбілейная выстаўка выяўленчага і прыкладнага мастацтва. На ёй было прадстаўлена звыш 500 экспанатаў. Сваё майстэрства народныя ўмельцы дэманстравалі ў жывапісе, вышыўцы, ткацтве, вышыванні па дрэву, пляценні з саломы, у графіцы, вязанні, аплікацыях і г. д.

Настаўнік Гародкаўскай сярэдняй школы Б. Маёраў не ўпершыню ўдзельнічае ў выстаўках. Надручнае ўражанне пакідаюць яго партрэты перадавых людзей раёна — даярка калгаса імя Энгельса Пазняковай і Лабанавай, пейзажы. Добрае ўражанне пакідаюць і карціны Г. Колчына з Лепеля. Яго кампазіцыі «Подзвіг артылерыста», «Дарога на Маскву», «Апавяданне пра мінулае» прыцягвалі ўвагу многіх наведвальнікаў выстаўкі.

З густам выкананы работы пенсіянера В. Смердзінскага (Віцебск) — партреты Героя Сацыялістычнай Працы даяркі О. Галубовай і перадавога рабочага Віцебскага заводу заточных станкоў т. Крысанава. Высокую ацэнку атрымалі карціны «Любімая кніга» і «Эцюды», якія стварыў рабочы домабудаўнічага камбіната Н. Гвоздзікаў. Віцебскія эцюды (акварэль) па-майстэрску выканаў таксама студэнт М. Шутаў. Да ліку лепшых твораў, выстаўленых на грамадскі агляд, варта аднесці «Весткі з вялікай зямлі» полацкага самадзейнага мастака В. Азаркова, карціны аршанскага рабочага Купчына — «У адпачынак» і «Подзвіг Матросова» (масла), В. Шрамакова — «У няволі» (масла), «Качагар» — калгаснікі І. Амосава. Старанна апрацаваныя творы жывапісу вылучаюцца свежасцю і сакавітасцю тонаў, багаццем святла.

Н. ТЫШЭВІЧ,
дырэктар Віцебскага
Дома народнай творчасці.

План-датэрмінова

Калектыву Віцебскага раённага аддзела культуры да 41-й гадавіны Бастрычніка выканаў гадавы план кінасеткі раёна на 106 працэнтаў.

Служкі гарадскі кінатэатр «Радзіма» датэрмінова выканаў гадавы план дэманстрацыі кінафільмаў па ўсіх паказчыках.

І. САЗОНАЎ,
загадчык раённага
аддзела культуры.
В. МАЛАШ,
дырэктар кінатэатра «Радзіма».

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАДЗЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННИКАЎ БССР

№ 91 (1313)

Субота, 15 лістапада 1958 года

Цана 40 кап.

Сёння ў сталіцы Савецкай Беларусі ўрачыста адкрываецца першая ў гісторыі рэспублікі Дэкада самадзейнага мастацтва, прысвечаная 40-годдзю БССР.

Дзесяць дзяўчын многія лепшыя з лепшых харавых, танцавальных, тэатральных калектываў, аркестраў народных інструментаў, асобных спевакоў, музыкантаў, аматараў мастацкага чытання, мастацкіх агітбрыгад рэспублікі будуць дэманстраваць сваё майстэрства грамадчасці Мінска. Асабліва радава, што ў Дэкадзе прымуць удзел упершыню створаныя ў абласцях і Мінску новыя творчыя калектывы — самадзейныя малыя сімфанічныя аркестры, гарадскія хоры, ансамблі песні і танца і нават оперныя калектывы.

Рабочыя і калгаснікі, прадстаўнікі савецкай інтэлігенцыі і студэнты, воіны Савецкай Арміі, якія актыўна ўдзельнічаюць у мастацкай самадзейнасці, дзейна рыхтаваліся да свайго свята. Яны стварылі добрыя спектаклі, новыя хараграфічныя пастаноўкі на сучасныя тэмы, развучылі народныя і класічныя харавыя і інструментальныя творы, творы савецкіх аўтараў.

Надрыхтоўка да Дэкады выклікала вялікую цікавасць у аматараў мастацтва і набыла масавы характар. У мясцовых, раённых, гарадскіх і абласных аглядах мастацкай самадзейнасці, якія папярэднічалі Дэкадзе, прыняло ўдзел каля 13000 гурткоў, якія аб'ядноўваюць больш 200 тысяч удзельнікаў. Хто з іх не марыў прыехаць у Мінск, каб паказаць працоўным сталіцы свае ўзросшыя дасягненні? На Дэкаду запрашана тры тысячы удзельнікаў мастацкай самадзейнасці — пераможцаў абласных аглядаў.

Кожная абласная дэлегацыя пажае справядлівага канцэрта і спектакля. Для дарагіх гасцей адмыслова гасцінна дзверы лепшых тэатраў і клубаў сталіцы.

Са сцены загучаць багатыя жывапісныя і палымныя словы, юнакі і дзяўчаты пакажуць імклівыя беларускія танцы.

З 15 па 22 лістапада будуць праходзіць справядлівыя канцэрты мастацкіх дэлегацый абласцей у Мінскім акруговым Доме афіцэраў. А ў Палацы культуры прафсаюзаў, у клубы аўтамобільнага і трактарнага заводаў, у дамах культуры будгэстаў № 1 і № 5 і ў іншых пляцоўках гэтыя ж канцэрты будуць паказаны паўтэрна.

У дні Дэкады самадзейныя тэатральныя калектывы пакажуць свае спектаклі на сценах Тэатра юнага глядача і Рускага драматычнага тэатра імя М. Горькага.

У першы дзень Дэкады са справядлівым канцэртам выступіць гаспадары — удзельнікі мастацкай самадзейнасці Мінска. Гэта права заваявалі народны хор Дома культуры будгэста № 5, хор Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна, танцавальныя калектывы палітэхнічнага інстытута, працоўных рэзерваў, прамакааперацый, балетная група і сімфанічны аркестр Палаца культуры прафсаюзаў і многія іншыя калектывы і асобныя выканаўцы.

У наступныя дні будуць даваць канцэрты вобласці ў Доме афіцэраў у алфавітным парадку. Творчае спаборніцтва паміж абласцямі будзе вельмі сур'езным, бо кожны калектыву старанна рыхтаваўся да гэтага цікавага паказу. Напрыклад, у тэматычным канцэрте Брэсцкай вобласці мы пачуем у выкананні самабытнага хору полацкай песні пад кіраўніцтвам настаўніка А. Чопчына масловыя творы пра шчаслівае жыццё сёняшняга Палесся. У выкананні Брэсцка-

3000 пераможцаў абласных аглядаў

Плакат мастака М. Білішча.

га гарадскога сімфанічнага аркестра прагучыць «Урачыстае ўверчур» беларускага кампазітара і педагога мясцовага музычнага вучылішча М. Русіна. Хор калгаса імя Сталіна Ляхавіцкага раёна (кіраўнік — званявая М. Леваў) праспявае беларускія сучасныя і народныя песні. Аб гераічных абаронцах Брэсцкай крэпасці прагучае верш пачынаючага паэта А. Сімарына салдат С. Рытцаў, танцавальны калектыву Баранавіцкага клуба чыгуначнікаў выступіць з хараграфічнай кампазіцыяй «Свята ўрадаў».

Праграмы канцэртаў. Гродзенскай і Маладзечанскай абласцей таксама адлюструюць блізка і родныя ім тэмы сучаснасці, надзеі, звязаныя з возерам Нарач і ракою Нёман.

Цікавая праграма канцэрта Мінскай вобласці будзе значна дапоўнена творчымі адбыткамі самадзейнасці Слуцкага гарадскога Дома культуры, якая надрыхтавала оперу Гулак-Артамоўскага «Запарожца за Дунаем».

Драматычныя калектывы надрыхтавалі да Дэкады шмат спектакляў. У рэпертуары — п'есы класікаў і сучасных аўтараў, у тым ліку беларускіх драматургаў. Гледачы Мінска ўбачаць «Дзеці сонца» М. Горькага ў пастаноўцы тэатральнага калектыву Беларускага ўніверсітэта імя У. І. Леніна, пастаўленага Віцебскага абласнага тэатра імя Я. Купалы, пастаўленага на сцене Барысаўскага гарадскога Дома культуры, «Алазанскую даліну» К. Губаравіча і І. Дорскага (Мінскі Дом культуры) і інш.

Для ўдзельнікаў Дэкады 23 лістапада будзе наладжаны вялікі канцэрт сіламі

майстэрства мастацтва. Гасці пабываюць на спектаклях тэатра імя Янкі Купалы і тэатра оперы і балету, наведваюць памятных мясціны і музеі горада.

24 лістапада ў тэатры оперы і балету адбудзецца заключны канцэрт Дэкады самадзейнага мастацтва. Пасля гэтага на творчай канферэнцыі члены журы і самадзейныя артысты абмяняюцца думкамі аб выніках свята народнага талентаў.

Паспяховае правядзенне Дэкады безумоўна зв'язана з значным укладам у нацыянальную культуру беларускага народа, які з вялікім удыхам рыхтуецца да 40-годдзя БССР. Хочацца пажадаць нашым дарагім гасцям з абласцей і ў іх асабе шматлікім удзельнікам мастацкай самадзейнасці рэспублікі новых поспехаў у імя нашай вялікай Айчыны.

В. ГАРАЧУН,
намеснік дырэктара Рэспубліканскага
Дома народнай творчасці.

Разнастайны рэпертуар

Калектывы мастацкай самадзейнасці Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна рыхтуюцца да саракагоддзя БССР.

Багаты і разнастайны рэпертуар надрыхтаваў харавы калектыву. Амаль уся праграма складаецца з твораў а-капела. Сярод іх — песні «Казак гнаў кая» В. Шабаліна на словы М. Танка, «Песня аб Брэсцкай крэпасці» У. Алоўнікава, беларускія народныя песні ў апрацоўцы Р. Пукста. У канцэртах хору прымуць удзел мужчынскія вакальныя актэры і салісты.

Значная надрыхтоўка праведзена аркестрам народных інструментаў і музычным ансамблямі, якія ўваходзяць у яго склад. У праграме аркестра творы беларускіх і

Сёння адкрываецца
Дэкада самадзейнага
мастацтва ў гонар
40-годдзя БССР.
Гарчае прывітанне
удзельнікам Дэкады!

Календар Дэкады

15 лістапада

У 19.30 вечара ў Мінскім акруговым Доме афіцэраў адбудзецца ўрачыстае адкрыццё Дэкады самадзейнага мастацтва. З творчай справядлівай выступіць удзельнікі самадзейнасці горада Мінска.

16 лістапада

У Доме афіцэраў вялікі канцэрт дзяўчын самадзейнага калектыву і асобныя выканаўцы Брэсцкай вобласці. У паміжканні Рускага драматычнага тэатра імя М. Горькага паказваецца спектакль аднаго з тэатральных калектываў Мінска. У Палацы культуры прафсаюзаў і клубе аўтамабільнага будгэста паўтэрныя канцэрты мінчан.

17 лістапада

Мастацкая дэлегацыя Віцебшчыны паказвае сваю канцэртную праграму ў Доме афіцэраў. Адбудуцца спектаклі: брэсцкага тэатральнага калектыву — у Рускам драматычным тэатры, мінскіх драмгурткоўцаў — у Доме культуры будгэста № 5. З паўтэрным канцэртаў у Палацы культуры прафсаюзаў выступіць брэсцкія аматары мастацтва.

18 лістапада

На чацвёрты дзень Дэкады сцэна Дома афіцэраў прадставіць для справядлівага канцэрта мастацкай самадзейнасці Гомельскай вобласці. Адбудуцца спектаклі тэатральных калектываў Віцебшчыны ў Рускам драматычным тэатры і Доме культуры будгэста № 5.

Суседзі—суседзям

На сцэне Гаўскага клуба прамысловага прадпрыемства «КІМ» чуліся хвалючыя мелодыі. Іх сюды пранеслі жыццерадасныя салісты і музыканты самадзейнага калектыву Любанскага раённага Дома культуры. Цікавы і разнастайны канцэрт суседзяў быў сапраўдным вечарам адпачынку. Спачатку выступіў хор, які адыграў выканаў беларускія народныя песні, песні масавыя і жартуныя. Сярод іх добра прагучалі «Слаўся, Радзіма!» самадзейнага кампазітара П. Шыдлоўскага, «Песня аб Мінску» І. Кузіяцова, народная песня «Бульба» і інш.

Захваленне прысутных выклікала таксама выканаўцы індыўідуальных нумараў, музычны кватэрт, «Любанская поля» ў выкананні танцавальнага калектыву. З прыемнасцю і ўвагай праслухалі гледачы літаратурны творы «Слова пра калгас-мол» С. Гаўрусева, «Дзірароўшчына тыграў» У. Корбана.

Добрае ўражанне пакінулі драмгурткоўцы, якія выканалі сатырычную п'есу «Бузвіце здаровы» і інтэрмедзію «На прыёме».

Трэба адзначыць добры падбор сучаснага рэпертуару, асабліва танцаў і песень, якія выконваліся ўдзельнікамі канцэрта жыва і на высокім узроўні. Відаць, што кожны нумар праграмы быў загадаў прадуманы кіраўнікамі мастацкіх калектываў і салістамі-выканаўцамі. Далёка не ў гэтым рэпертуары зборнік, выданы Мінскім аб'ёмам ІКСМБ і абласным Домам народнай творчасці. Шкада толькі, што любанскія не ўключылі ў свой рэпертуар творы сваіх паэтаў-землякоў Івана Муравейкі, Уладзіміра Паўлава. А іх фелетоны і лірычныя вершы мелі б поспех.

В. ЛАЎРЫНОВІЧ,
Г. ДЗЯМІДОВІЧ.

На раённым сцэне

Калектыву тэатра імя Якуба Коласа выступіў на сцэне Дубровенскага раённага Дома культуры з новым спектаклем. Арты-

сты паказалі гледачам п'есу «Людзі і д'ялы» К. Крапівы.

На здымку: хор будгэста № 5, (Мінск), які прыме ўдзел ва ўрачыстым адкрыцці Дэкады самадзейнага мастацтва БССР.

Фота У. Крука.

Паэт мужнага сэрца

Спаўняецца 60 год з дня нараджэння аднаго з выдатных прафесійнага савецкага паэты Іаі Харыка, уявіўшы шлях якога перапынулі з'яўленыя ў жыццё і бурным ростам Савецкай Беларусі ў 20-я і 30-я гады.

Творчая дзейнасць Іаі Харыка працягнулася ўсяго семнаццаць год, але тое, што ён стварыў за гэты час, не страціла свайго значэння і для сучаснасці. Ад яго паэзіі і сённяшні час непаўторна сваяцка навіны, якіх прасіць усё сучаснае жыццё, тады яшчэ маладой рэспубліцы, непрымірымасцю да ўсяго адмоўнага, да перажыткаў, што засталіся нам у спадчыну ад мінулага, арыганальнасцю паэтычнага таленту.

Іаі Харык пісаў на ўраўняў мове, але яго творчасць мела вялікае значэнне і для беларускага чытача. Многія творы паэта былі шырока вядомы ў перакладах на беларускую мову. Іаі Харык ніколі не замыкаўся ў рамках нацыянальных тэм і праблем. Яго творчасць шырока адлюстравала жыццё не толькі ўраўняў беднаці, але і беларускага народа ў бурны і напружаны гады пачатку савецкага будаўніцтва. Паэзія яго была намычана высокімі патрыятычнымі матывамі, якія ўдзялялі жыццё і стваральную працу будаўніцтва новага жыцця.

Падагульняючы сягоння, напрыклад 40-годдзя БССР, нашы беларускія дасягненні, зьяўляючыся беларускім народам пад кіраваннем Камуністычнай партыі, у тым ліку і дасягненні ў галіне ўсёх відаў мастацтва, трэба з удакладненнем адзначыць вельмі карысную і патрыятычную працу Дзяржаўнага выдавецтва БССР, якое дае магчымасць савецкаму чытачу знаёміцца са здабыткамі нацыянальнай культуры не толькі сённяшняга дня, але і з творчасцю лепшых майстроў мастацкага слова першых гадоў пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі — з творчасцю, на традыцыйнай вырасце цалае пакаленне пісьменнікаў-сучаснікаў. Гэта датычыцца і творчай спадчыны Іаі Харыка, «Выбраныя творы» якога выйшлі надаўна ў Дзяржаўным выдавецтве Беларусі ў перакладах лепшых майстроў пачытнага слова.

У многіх з нашых сучаснікаў лічыць жыць у памяці вопіскі паэта-камуніста і грамадскага дзеяча Іаі Харыка. Невысокага росту, каржакаваты, з густымі смалінымі кучаравымі валасамі, з гарачымі неспакойнымі вачыма, увесь у творчым гарачні і дзейнасці, ён захапіў усіх сваім антыўганізмам, натхненнем, жыццерадасцю.

Нарадзіўся Іаі Харык (Іаан Давыдзіч Харык) у 1898 г. у мястэчку Зямбіні Барысаўскага раёна Мінскай вобласці ў сям'і шаўца, які працаваў чалавечым у мясцовых саматужнікаў, змалку спазнаўшы вялікую крыўду сацыяльнай і нацыянальнай іраўнасці і прыгніты працоўнага людзю ва ўмовах царскага самадзяржаўя.

Маленства маё над хадзіла ў шаўцак. Не пеліся над ласкавай рукою; У беднай хаціне, ў масціне глухой Мой пачынаўся шлях, —

Гаворыць паэт у вершы, напісаным у 1924 г., пра сваё юнацтва. У вершах «Песні пра песні» ён гаворыць, вяртаючыся да той жа тэмы мінулага:

Нашы бацькі гаравалі вачкамі, Крык заглушвалі ў сэрцы сваім. Грэмілі мы чэрствам акраем, як камень, Самі мужнелі і верылі ім.

Аднак тэма мінулага не з'яўлялася ў творчасці паэта дамінуючай, яна толькі падкрэслівала кантраснасць, аскравацце сучаснага, якое прынесла працоўнаму народу Беларусі Кастрычніцкая рэвалюцыя. Прайшоўшы нязначны перыяд творчых пошукаў, асэнсавання сучаснасці і свайго месца ў ёй, што знайшло адбітак у першай яго кнізе «Дрож» (1922), ужо ў 1924 г. паэт у паэме «Мінскія балоты» і ў шэрагу лірычных вершаў выйшаў на шырокі шлях народнага прызначэння, стаўшы паэтам рэвалюцыйнай тэмы, паэтам услаўлення вялікіх працоўных гераічных спраў савецкага народа.

У паэме «Мінскія балоты» Іаі Харык, адлюстравваючы тэму грамадзянскай вайны ў Беларусі, паказваў жыццём лёс маладога рабочага, угаданага на мінскіх

намічнае мэрпрыемства акупантаў. Хутарышчыя носта пагібель не толькі вясні, але, больш таго, пагібель нацыянальным устоям беларускага існавання. Яна не толькі ўзаконвала адвечны вясельны голас, але замахвала таксама на народную душу. Слушна пісала з гэтага выпадку «Беларуская ніла»: «Гэта чыста эканамічная рэформа ператварылася ў палітычнае мэрпрыемства, скіраванае супраць савецкага беларускага нацыянальнасці (таксама, як і ў Украіне)», — мэрпрыемства, якое мае на мые змяніць грунтоўна нацыянальны склад насельніцтва «крэсаў».

Так акупанты вядлі народ да вернай пагібелі. Паэт не трапіў надаўна ў гэтых цяжкіх умовах. Ён зьявіўся, каб мацней аблава сэрца над зямцём трыгоў і глыбока верну, што «толькі ў бурях знаёмды перамогу, барацьбой працягваючы наш шлях» (1937 г.), веруў, што алаганая акупантамі родная зямля, нарэшце, паўстане да новага жыцця і закрасце пышным кветшэм. Ён пісаў у 1938 годзе:

Прыдуць сюды людзі з упартаю воляй, Разрушыць балоты ўдольж і ўдала. На тропях зварыных з імгатам асьвельм Загоняць машыны і вострая сталь. Песні другія пачуць прасторы. І новую радасць соды прынесуць. І выкінуць скарбы на бераг азёры, І сонцам расквіцця лізіка жуць.

Нарэшце, шчаслівы час гэты настаў 17 верасня 1939 года, калі забітая і зьяўляючыся працявай нацыянальна-існаснаснай клякай ісласудыны Заходняй Беларусі была ўз'яваная ў адзінай Савецкай Савяцкай лістачынай дзяржаве. Паэт, горава і вядлі гэтаму гістарычнаму падзею ў жыцці свайго народа і прысвясціў ёй шмат добрых і прачуных і шырых лірычных вершаў і прачуных і вядлі ў «Выбраныя творы» (1940) і «Савецкія штыты». «Прайшлі гады, «Ялта», «Кветка шчасіва», «Наш Май», «Кастрычнік», «Златава асень» і шмат інш.). Пачалася новая эпоха ў жыцці чалавечым народна, далучанага да вялікай савецка-гістарычнай барацьбы за ўраўняцтва камуністычнага грамадства.

У гэтым трыумфальным паходзе з пекла беларускай няволі ў царства сацыялізму-працоўнага людзю не прышлося ўнутрана набыць будаўніцтва, таму што ўсё яго падпарадкавана літаратурнай дзейнасці, ягледзячы на публікацыі і часовы адыход у сферы таг чытача «чыстага мастацтва», лагічна вядла да камуністычнай ізаляцыі і савецкага грамадскага ладу. Пісьменнік быў сумленным рэвалюцыйным дэмакратам і ў гэтых умовах свайго выношаў «пад святлым савецкім небам». Ён выпадкова ён яшчэ ў верасні 1939 года гарача вітаў чырвоны штыт у аднаўленні вершы, як і савяцкае свабоды, што так ярка зазвала над краем, які ўвора яшчэ стагнаў у беларускай палоне. Вяртаючыся да роднага дзяцця, паэт шваржыў, што ён

У няволі палкавай не прымык, Каб бараніў нас родны штыт. Во штыт ты бачыў толькі той, Што быў парговай над табой. Савіўся савецкай штыт другі, — Кавалі брата ў лапцухі. Мільгалі доўга ў вачух, Як бачыў гнілі ў цяжкі штыт.

Чырвоны штыт па самой свайой мірнай прыродзе заклікаў стаць на варце народнай свабоды і месці людзям ішчасце вызвалення ісп-пад прымуся, ад няволі. Каб волюны быў заўсёды ты, Яго прыслаўлі нам браты. З бачоным па ўсходняму шляху З чырвонай зоркай на штыку.

У «Зімовай песні» («Аколіца Сініх балот», 1938) паэт марыў аб «людзях з упартаю воляй» і «сталым конях», якія расквіцця, нарэшце, «дзікую жуць Сініх балот». Якой жа ўсхваляванай была яго радасць, калі марам суджана было стаць існай явай. Ён убачыў на заходнебеларускіх гонях сучаснае мора трактараў, якія зрабілі чалавечы рэвалюцыю не толькі на «межах-струнах» і «ніўках-палянах», але, што не менш істотна, у савецкай працоўнага сям'яна, які з той пары, як сеў за руль трактара, ізаўсёды развітаўся з горам-будою і чорнай няволяй. Тады вост і такі ўрачысты вобраз паэта («Златава асень», 1940) будзе больш зразумелы:

Стая заварожаны руйно знявольны, Калгаснае поле на роднай зямлі:

ускаінах, які з цёмнага і адсталата пра-летарыя робіцца свядомым абаронцам заваў Кастрычніка, будаўніком новага жыцця. Вобраз глагоўнага героя паэмы — рабочага Сініх становіцца абгульняючым, характэрным для рабочага класа Беларусі, выяўленага Кастрычнікам ад вясновага прыгніты, баспраўя і бяспіснай асплута-тэпы.

Мы ізабам — пакаленне ускаіна — Хто ў няволі ізабам і маркее. Гнеў у нашых грудзях закіпае. Гэта хлеб наш штодзённым — гнеў!

...Дні цяжкія, галодныя гоцы У нястачах, Бядае І нуль... Слабець, змена адменнай пароды, Што з прадмесіяў жабрацкіх ізабам!

Так гаворыць паэт ад імя свайго пака-лення, зьяўляючыся да сучаснасці, якія ўступілі ў рашучую бойку з мінулым за стварэнне новага жыцця. У гэтым сэнсе паэма Іаі Харыка таматэчна і па сіле свайго мастацкага ўздзеяння пераключае на паэмы вядомага беларускага паэта Міхася Чарота «Босыя на вогнішчы».

Тэма перабудовы жыцця, тэма будаў-ніцтва сацыялізма ў Беларусі, тэма росту свядомасці народа ў выніку культурнай рэвалюцыі ў горадзе і на вёсцы — асноў-ная тэма творчасці Іаі Харыка. У далейшым

Іаі ХАРЫК

Не, не гоман маладоці Цішу раптам страшнее, — Сталася летам пладаносным Абуджэннае ва мне.

Радасць сэрца захапіла, Поўніў мударай няволі, Знікла дзесь за небаркам Усе, што заваля тую.

Наляіся слай паче... Прымаю ж з пачуццём Шчасце сталае сустрачым З вена-маладым жыццём!

Пераклаў Алякс ЗВОНАК.

У самых маладых з нас Мукавісць, быццам камень. І кожны, хоць зарар, рад, Калі нам дадуць загал, Сонца дастаць рукамі.

Яшчэ па зямлі сухой Маўкавісць пльыве ў адзіноце. Змагайся з пачварнай тую, І злега наступі нагой На горла свайго журбоце.

Яшчэ нам ісеці дзі ісе! — І можа часнай такою Вужаку сум падлаўзіці І сэрца таё прыгнэці, І кроў яго сукалоці.

Але ў нас шлях не такі, Мы кроўчы, не хмурячы бровы. І ворага будзем біць, І кроў наш гудзі зніць — Не спынаю нас вецер суровы.

1925. Пераклаў Мікола ХВЕДАРОВІЧ.

Аб пары крыл мецельных за спіной.

Маладому пакаленню будаўні-коў камунізма, пакаленню сённяшняга дня, сведкам і ўдзель-нікамі нябачанага творчага ўзды-му і смелага ўдзельніцтва чалавечай думкі, пакаленню, якое ажыцця-віла самую дэбяркую мару чала-вечтва аб пакаронні камічных працягаў, будучы бліжэй і зра-зумелымі гэтыя словы паэта, які марыў аб пары крыл за спі-ной. Мара паэта абылася, муж-ныя крылы выраслі ў савецкага чалавек, які з удакладнен-нем і ім паэта-летуценніка.

Алякс ЗВОНАК, Мікола ХВЕДАРОВІЧ.

Сіх і паэмы

На здымку: вокладкі кніг І. Харыка, якія выйшлі з дру-ку ў Дзяржаўным выдавецтве БССР і выдавецтве «Со-ветскі пісатэль».

Іаі Харык

яна знаходзіць адлюстраванне ў такіх буй-ных яго мастацкіх творах, як паэмы «Хлеб», «Душой і целам», «Круглыя тыдні», у якіх паэт стварае сапраўды рэ-алістычныя партыі жыцця, змаганні, пра-цы. Ізучыў і нагу з сучаснасцю, Іаі Харык не мог абмінуць такой вялікай падзеі, як будаўніцтва ў БССР першай магутнай элек-трасенарной «Асібуа», якая стала тэды ўсенароднай будоўляй. Ствараючы паэму «Круглыя тыдні», прысвечаную людзям гэтай будоўлі, Іаі Харык доўгі час жыў сярод рабочых будаўніцтва, не толькі наіра-е іх жыццё і працу, але і сам прымае ўдзел у ёй.

У гэтай паэме як бы ізноў ажыцвя-ляюць героі яго ранейшых твораў, героі, якія ад усвядомлення барацьбы за ўладу Саветаў, як у «Мінскіх балотах» і іншых творах, пераходзяць да ўсенароднай барацьбы за пачуток сацыялізма. З вялікай мастацкай перааіналізацыя паэт паказвае, як былія парабкі і беднякі, скінуўшы лапцухі пры-гніты, цэпры і беспрасвецці, становяцца свядомымі будаўніцтва новага жыцця, твор-цамі, якія ўласнымі рукамі ажыццяўляюць вялікі ланіскі план алектрыфікацыі краі-ны, пракаладаючы вялікую магістраль ў светлую будучыню. Зместу паэмы адпавя-дае і паэтычная форма, якая вызначаецца імклівым рытмам вершаванага паэма, ла-калічнасцю і выразнасцю. Багата выкары-стоўваюцца паэтам (і не толькі ў гэтым творы) фольклорныя багаці беларускага народа — частушкі, песні, савакіты і го-бы прыказкі і прымаўкі. Гэта рабіла і ро-ль яго паэзіі блізкай нашаму чытачу на любой мове. Гэта робіць яго творчасць зда-быткам нашай агульнай савецкай сацыя-лістычнай культуры. З поўным правам паэт гаворыць у вершы «Я зноў дзе, Бе-ларусь», напісаным у 1935 г.:

Я зноў цябе, Беларусь, як палыць свае і далоні, Апоўначы нават змагу пазнаць таёе сечежкі крывыя.

І мяккі, пачуць заход, палачо-смаольны сонсонкі, Барозы ў снежнай іжмы, і рэкі, і тракты сівыя...

Аляўнічы і ўсёлаўны свайой роднай Беларусі, ёе народа, яго думак і спадзя-ванняў, яго працоўных подвігаў прысвеч-ана ўся лірычная паэзія Харыка. Яго лі-рыка, нават тады, калі яна носіць асабі-сты, «інтымны» характар, глыбока прыск-нута духам сучаснасці, думкамі і пацудзі-мі савецкага чалавек.

Адылю крчычу я сэрцам і душою Наступнага дзельмі жыжарам: Хай сённяшняе нашае, зямное Жыццё-быццё не заісца судам вам!

І далей, гаворачы аб шчаслівых днях далейша будучыні, аб якой марыў паэт, ён прасіць, каб нашчадкі «не адыблялі ліры-кай гудзівай» і легендамі суровыя і муж-ныя справы тых, хто закладаў першыя ца-ліны ў высокі і светлы мур будучыні. Ён гаворыць:

Не харапіце нашы голавы Карунікамі, сатакміні з святла... Мы тут былі, мы тут жылі сурова, І праўда нас сурова вядла.

Мы першыя цагліны закладаў, І кожны ў мур цаглінай лёг жывой...

Мы ўсе да болю ў сэрцы сумавалі Аб пары крыл мецельных за спіной.

Маладому пакаленню будаўні-коў камунізма, пакаленню сённяшняга дня, сведкам і ўдзель-нікамі нябачанага творчага ўзды-му і смелага ўдзельніцтва чалавечай думкі, пакаленню, якое ажыцця-віла самую дэбяркую мару чала-вечтва аб пакаронні камічных працягаў, будучы бліжэй і зра-зумелымі гэтыя словы паэта, які марыў аб пары крыл за спі-ной. Мара паэта абылася, муж-ныя крылы выраслі ў савецкага чалавек, які з удакладнен-нем і ім паэта-летуценніка.

Алякс ЗВОНАК, Мікола ХВЕДАРОВІЧ.

ПІСЬМЫ У РЕДАКЦЫЮ

Парушаецца час тэлеперадач

Аб часе перадач Мінскай талестудыі па-ведамаласца па радыё і ў друку. Аб іх можна даведцца са спецыяльна друкаваным праграмам. Але кепска тое, што тале-студыя невядома з якіх прычынаў часта мя-няе вызначаны час перадач. Так, 10 кастры-чніка я вырашыў прагледзець па тэле-радыё новы мастацкі фільм «Справа лічы не закончана», які, мяркуючы па аб'ёме газеты «Звязда», павінен быў да-мастраваліца ў 20 гадзін 20 хвілін. За-кончыўшы гаспадарчыя справы, я паспы-таваў да тэлевізара, і якое ж было маё здзіўленне, калі я даведаўся, што ўжо прадэманстравана вялікая частка карціны. Глядзец, вядома, з сярэдзіны не было ні-якага сэнсу.

Ды ці гэта толькі адзін выпадак! На-прыклад, 5 кастрычніка кінафільм «Су-праць усіх» пачаў дэманстраваліца на 20 хвілін раней пачынага часу.

Было б лепш, калі б работнікі тале-студыі больш чула адносіліся да гледачоў. Іны не павіны прымушаць іх сядзець каля тэлевізара на працягу ўсяго вечара, каб прагледзець, што іх цікавіць. Тэле-гледчу трэба заўсёды ведаць дакладны час той ці іншай новай перадачы.

М. ЖУКАУ, Радашковічы, Маладзечанская вобласць.

Аб гэтым варта падумаць

У Брэсце паспяхова працуе магазін «Кнігі краіны народнай дэмакратыі». Многія чытачы маюць магчымасць пазнаёміцца ў арыганале з творамі А. Міцкевіча, А. Зегер, Ю. Фучыка, І. Вазана і іншых замежных пісьменнікаў.

Добра было б, каб абліжыгандала па-калаціцца і аб завозе ў магазін Брэста кніг украінскіх пісьменнікаў. Многія жыха-ры Брэстчыны разумеюць мову сваіх су-судзельцаў і таксама з цікавасцю магі б чы-таць украінскія кнігі.

М. САМАЯЛЮК, калгаснік сельгасаршні «Маладая гвардыя» Брэсцкага раёна.

Калгасны Дом культуры

Вялікія клопаты праўляе праўленне кал-гаса імя Сталіна Яромінскага сельскага Са-вета Гомельскага раёна аб культурным ад-пачынку хлебаробцаў. Тэсячу рублёў што-год выдаткоўваецца тут на набыццё літа-ратуры, падыску на часопісы і газеты, а таксама на набыццё неабходнага інвентару для паднятай працы гуртоў мастацкай са-мадзейнасці.

Рыхтуючы дастойную сустрачку 40-го-ддзя БССР і XXI з'езду КПСС, праўленне калгаса вырашыла пачаць будаўніцтва Дома культуры. Для гэтай мэты з калгаснага бюджэту выдзелены мільён рублёў.

Цяпер у цэнтры калгаса красуецца цу-доўны новы паганя будынак — калгасны Дом культуры. У ім ёсць глядзельная зала на 500 месцаў і некалькі пакоў для гур-товай работы. Будуюць клубы і іншыя кал-гасныя раёна. У гэтым годзе 300 тэсяч руб-лёў выдаткавана калгасам імя Чапаева на будаўніцтва свайго калгаснага клуба. Праў-ленне калгаса «За Радзіму» выдаткала дванаццаць тэсяч рублёў на набыццё піяні-на для калгаснага хору. Толькі за апошні час калгасны раён набыў 25 баянаў і два духавыя аркестры для гуртоў ма-стацкай самадзейнасці.

А. ПУШКАРЧУК.

Музычны лекторый

Педагагічны савет Кобрынскай музычнай школы на месці мэрпрыемства па музы-чна-эстэтычнаму выхаванню працоўных Ко-брына і раёна.

У горадзе і ў калгасках Кобрыншчыны бу-дучы рэвалюцыяны лекцыя-канцэрты аб жы-цці і творчай дзейнасці вялікіх рускіх кам-пазітараў Глінкі, Чайкоўскага, Рымскага-Корсакава і беларускіх кампазітараў.

Надаўна ў раённым Доме культуры пра-ведзена першая лекцыя-канцэрт «Дасягнен-ні беларускай музыкі за 40 год». Прэ-сутныя праслухалі турму аб шляхах развіцця беларускай опернай, сімфанічнай, камерна-інструментальнай і акаляльнай музыкі. За-тым выкладчыкам і вучням музычнай шко-лы, а таксама ўдзельнікам мастацкай сама-дзейнасці былі выкананы творы беларускіх кампазітараў Алоўкіна, Пукста, Падкава-рава, Сакалоўскага, Кузняцова і іншых.

С. РЫЖКІН.

Перадачы ў Мінску невядліка вядлі, якая носіць імя Берсана. Гэта праўніцтва сё-нішняму маладому пакаленню мала вядо-ма. Але варта зварнуцца да гісторыі, да першых дзён рэвалюцыі і зараджэння бе-ларускай дзяржавы, як паўстае све-тлы вобраз рэвалюцыянера ланіскай загар-тоўкі, чалавек, які мужна аддаў сваё жыццё за Савецкую ўладу.

Тагды быў Станіслаў Ігнатавіч Берсан, Ул. Мехуў прысвясціў жыццю і дзейнасці выдатнага рэвалюцыянера аповесць «Камі-сар Берсан». Аповесць змешчана ў пер-шай кнізе маладога аўтара «Сцяг над рэ-зкомом».

Нашы чытачы сярэдняга і старэйшага ўзросту, рыхтуючыся да 40-годдзя Белару-скай рэспублікі, дзякуючы аповесці Ул. Мехува, змогуць пазнаёміцца з людзьмі і падзеямі тых суровых гадоў, у якія нара-джалася і ўмацоўвалася на беларускай зямлі Савецкая ўлада.

Вось перад нам Мінск 1917 года. У той час гэта быў тыповы кустейкі горад, поўны войска, бо недалёка ад яго «ашчыралася калочым дротам ланія фрон-та». Кайзерўскае армія вралася на ўсход, каб прымаць найбольш тэрыторыі ў Ра-сіі, дзе ўжо адбылася лютаская рэвалю-цыя. А ў тыле рускай арміі генерал Доўбар-Мусіцкі збраў пад свае штандар-ны салдат і афіцэраў польскага пахожана-га.

Старонкі гераічнага змагання

Вось у Мінску невядліка вядлі, якая носіць імя Берсана. Гэта праўніцтва сё-нішняму маладому пакаленню мала вядо-ма. Але варта зварнуцца да гісторыі, да першых дзён рэвалюцыі і зараджэння бе-ларускай дзяржавы, як паўстае све-тлы вобраз рэвалюцыянера ланіскай загар-тоўкі, чалавек, які мужна аддаў сваё жыццё за Савецкую ўладу.